

УДК 658.15

Барабаш С. – ст. гр. БМп-32

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВЕЛИЧИНА І КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Науковий керівник: к.т.н., доцент Вовк Ю.Я.

Для здійснення безперервного процесу товарного обігу необхідні певні запаси товарів. Товарний запас – це сукупність товарної маси, що знаходиться в сфері обігу і призначена для продажу. Товарні запаси виконують певні функції: забезпечують безперервність розширеного виробництва і обігу, в процесі яких відбуваються їхнє систематичне утворення і витрачання; задовольняють платоспроможний попит населення; характеризують співвідношення між обсягом і структурою попиту і товарної пропозиції.

Необхідність утворення товарних запасів предметів споживання викликана наступними причинами: безперервністю процесів обігу; сезонністю виробництва і споживання; нерівномірністю розміщення виробництва і районів споживання; непередбаченими коливання попиту і ритму виробництва; необхідністю перетворення виробничого асортименту в торговий; необхідністю утворення страхових резервів.

До основних чинників, які впливають на оборотність і величину товарних запасів, відносяться наступні:

- Співвідношення між попитом і пропозицією товарів. В умовах, коли попит населення перевищує пропозицію товарів, різко прискорюється їхня оборотність, товарообіг здійснюється з меншими товарними запасами. У міру збільшення пропозиції товарів, насичення ринку, спостерігається деяке уповільнення швидкості обігу товарів. Вивчення попиту населення – одне з умов, що сприяють нормалізації товарних запасів.

- Складність асортименту товарів. Час обігу товарів складного асортименту, набагато перевищує час обігу товарів простого асортименту.

- Організація і частота завозу товарів. Чим частіше завозяться товари в крамниці, тим з меншими товарними запасами можна виконати план товарообігу. В свою чергу частота завозу залежить від місцезнаходження торгових підприємств, умов транспортування, розміщення виробничих підприємств.

- Споживчі властивості товарів. Вони або обмежують, або збільшують час обороту.

- Ритмічність надходження товарів, порядок завозу товарів.

Для контролю рівня запасів використовують наступні системи:

- Засновані на застосуванні засобу червоної лінії. Суть системи полягає у фіксації граничної межі, нижче якої рівень запасів не повинен опускатися.

- Засновані на використанні двосекторного засобу, в відповідності з яким запаси для зберігання містяться в двох секторах – робочому і резервному. Коли запаси робочого сектора вичерпані, включаються два процеси – поповнюється робочий сектор за рахунок резервного, і розміщується нове замовлення.

- Засновані на використанні класифікаційного підходу до управління запасами (ABC system). Його ідея полягає в використанні класифікації запасів і виділенні трьох груп – А, В, і С, в залежності від ступеня впливу даного виду запасів на зростання товарообороту підприємства.

- Засновані на застосуванні засобу Just-In-Time ("точно в час"). Основна ідея полягає в тому, що запаси практично не створюються, а процес доставки товарів постачальниками жорстко погоджений з технологічним процесом на підприємстві.